

יֶלֶד מִסֵּבִן דְּלִית לִיה מְגַרְמִיָּה כְּלוּם. וְאַמַּי אֶקְרִי
נַעַר, בְּגִין דְּאִית לִיה חֲדָתוֹ דְּסִיחָרָא דְּמִתְחַדְּשָׁא
תְּדִיר, וְתְדִיר אִיהוּ יֶלֶד מִסֵּבִן כְּמָה דְּאַמְרֵן. וְחָכְם,
בְּגִין דְּחֻכְמָה שְׂרִיא בֵּיה.

מִמְלֶךְ זָקֵן, דָּא הוּא יֵצֵר חָרַע כְּמָה דְּאַתְמָר. דְּהָא
מִן יוֹמָא דְּהָוָה לָא נָפַק מִמְסַאֲבוּתִיה
לְעֵלְמִין, וְאִיהוּ כְּסִיל. דְּכָל אֲרַחֲוֵי אֲיֵנוּן לְאַרְחָ בִּישָׂא,
וְאַזִּיל וְסַטֵּי לְבַנֵּי נְשָׂא וְלֹא יָדַע לְאַזְדַּתְרָא. וְאִיהוּ
אֲתִי עִם בַּר נָשׁ בְּתַסְקוּפִין בְּגִין לְאַסְטָאָה לִזְוֵן מְאַרְחָ
טָבָא לְאַרְחָ בִּישָׂא.

תָּא חֲזִי, עַל דָּא אֶקְדִּים עִם בַּר נָשׁ בְּיוֹמָא דְּאַתְיָלִיד
בְּגִין דִּיהִימִין לִיה. דְּהָא כִּד אֲתִי יֵצֵר טוֹב לָא
יְכִיל בַּר נָשׁ לְמַהִימְנָא לִיה וְדָמִי עֲלִיהָ כְּמַטּוּלָא.
כְּגִוּוֹנָא דָּא תְּנִינָן, מָאן הוּא רְשָׁע עָרוּם, דָּא הוּא מָאן

לשון הקודש

דְּרָכֵיו הֵם לְדִרְדָּר רַעָה, וְהוֹלֵךְ וּמְסַטָּה אֶת
בְּנֵי הָאָדָם וְלֹא יוֹדַע לְהִזְהַר, וְהוּא בָּא
עִם אָדָם בְּעֵלְיִלוֹת כְּדִי לְהַסְטוֹתָם מִדִּרְדָּר
טוֹבָה לְדִרְדָּר רַעָה.

בֵּא רְעָה, עַל זֶה מְקַדִּים עִם אָדָם בְּיִזְמִין
שְׁנוּלָד, כְּדִי שִׂיאֲמִין לוֹ, שְׁחֲרִי כְּשָׂבָא
יֵצֵר הַטּוֹב, לֹא יְכֹול הָאָדָם לְהִאֲמִין לוֹ,
וְדוּמָה עָלָיו כְּמַעְמָסָה. כְּמוֹ זֶה שְׁנִינָנוּ,

מִסֵּבִן, שְׂאִין לוֹ מַעְצָמוֹ כְּלוּם. וְלָמָּה
נִקְרָא נַעַר? מִשּׁוּם שְׂנִישׁ לוֹ חֲדוּשׁ הַלְבָבָה
שְׁתַּמִּיד מִתְחַדְּשָׁת, וְתַמִּיד הוּא יֶלֶד
מִסֵּבִן, כְּמוֹ שְׂאֲמֵרְנוּ. וְחָכְם, מִשּׁוּם
שְׁשׂוּרָה בּוֹ חֻכְמָה.

מִמְלֶךְ זָקֵן - זֶהוּ יֵצֵר חָרַע, כְּמוֹ
שְׁנֵיאֲמַר, שְׁחֲרִי מִיּוֹם שְׁהָיָה לֹא יֵצֵא
מִמְסַאֲתוֹ לְעֵלְמִים. וְהוּא כְּסִיל, שְׂכָל

דְּאֶקְדִּים לְאַטְעָנָא מְלוֹי לְקַמֵּי דִּיִּנָּא עַד לָא יִיְתִי
חֲבֵרִיהּ מְאָרִי דְּדִינָא. כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (משלי יח) צַדִּיק
הָרֵאשׁוֹן כְּרִיבּוֹ וְגו'.

כְּגוֹזְנָא דָּא (הוא ג'א תאי) רְשָׁע עָרוֹם, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר,
(בראשית ג) וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם. וְהוּא אֶקְדִּים
וְשָׂרִי עֲמִיָּה דְּבַר נָשׁ עַד לָא יִיְתִי חֲבֵרִיהּ לְאַשְׂרָאָה
עֲלִיָּה. וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶקְדִּים וְהָא אֲטַעֵין טַעֲנָתִיהּ
עֲמִיָּה, כַּד אָתִי חֲבֵרִיהּ דְּאִיהוּ יַעַר הַטּוֹב, אֲבֵאִישׁ לִיָּה
לְבַר נָשׁ בְּחֵדִיָּה וְלָא יָכִיל לְזַקְפָּא רִישִׁיָּה, כְּאִילוּ
אֲטַעֵין עַל בְּתִפְיָה כָּל מְטוּלִין דְּעֶלְמָא. כְּגִין הָהוּא
רְשָׁע עָרוֹם דְּאֶקְדִּים עֲמִיָּה. וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת
ט) וְחֲכָמַת הַמַּסְכֵּן בְּזוּיָהּ וּדְבָרֵיו אֵינָם נִשְׁמָעִים, כְּגִין
דְּהָא אֶקְדִּים אַחֲרָא.

וְעַל דָּא כָּל דִּיִּנֵי דְקַבִּיל מִכַּר נָשׁ מְלָה עַד לָא

לשון הקודש

– כְּשָׂבֵא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יַעַר הַטּוֹב, מֵרַע
אֵת הָאָדָם עִמוֹ וְלֹא יָכִיל לְזַקֵּף רֵאשׁוֹ
כְּאִילוּ הַטַּעֵין עַל כְּתוּפּוֹ כָּל הַמַּשְׂאוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם בְּגִלְלֵי אוֹתוֹ רְשָׁע עָרוֹם
שֶׁהֶקְדִּים עִמוֹ. וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת
ט) וְחֲכָמַת הַמַּסְכֵּן בְּזוּיָהּ וּדְבָרֵיו אֵינָם
נִשְׁמָעִים, מִשּׁוּם שֶׁהִנֵּה הֶקְדִּים אַחֲרֵי.
וְעַל כֵּן, כָּל דִּין שֶׁמִּקְבֵּל מֵאָדָם דְּבַר
בְּטָרָם יָבֵא חֲבֵרוֹ, כְּאִילוּ קִבֵּל עָלָיו

מִי הוּא רְשָׁע עָרוֹם? זֶהוּ מִי שֶׁמִּקְדִּים
לְטַעֵן דְּבָרָיו לְפָנֵי הַדִּין טָרָם יָבֵא חֲבֵרוֹ
כְּעַל הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח) צַדִּיק
הָרֵאשׁוֹן כְּרִיבּוֹ וְגו'.

כְּמוֹ זֶה הוּא ג'א תָּהוּ רְשָׁע עָרוֹם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ג) וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם,
וְהוּא מִקְדִּים וְשׁוֹרָה עִמוֹ שֶׁל אָדָם
בְּטָרָם יָבֵא חֲבֵרוֹ לְשָׂרוֹת עָלָיו. וּמִשּׁוּם
שֶׁהוּא מִקְדִּים, וְהִנֵּה טוֹעֵן טַעֲנָתוֹ עִמוֹ

ייתי חבֵרִיה, כְּאִילוּ מִקְבֵּל עָלֶיהָ טַעוּנָא אַחֲרָא
 לְמַהֲיִמְנוּתָא. אֵלָא (משלי יח) וּבֹא רַעְהוּ וַחֲקֵרוּ, וְדָא הוּא
 אֲרַח דְּבַר נָשׁ זַפְאָה, דְּהָא בַר נָשׁ זַפְאָה דָּא הוּא,
 דְּלֹא הֵימִין לְהַהוּא רָשָׁע עָרוּם דִּיִּצְר הָרַע, עַד דִּיִּיתִי
 חֲבֵרִיה דְּאִיהוּ יִצְר טוֹב. וּבְגִין דָּא בְּנֵי נָשָׂא אֵינּוּן
 כְּשָׁלִין לְעֵלְמָא דְּאֲתִי.

אַבְל הַהוּא זַפְאָה דְּאִיהוּ דְּחִיל לְמֵאֲרִיחָה, כַּמָּה
 בִּישׁוּן סָבִיל בְּהָא עֵלְמָא בְּגִין דְּלֹא יְהִימִין
 וְלֹא יִשְׁתַּתַּף בְּהַהוּא יִצְר הָרַע. וְקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא
 שְׂזִיב לִיחָה מִכְּלָהוּ, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (תהלים לד) רַבּוֹת
 רַעוֹת צַדִּיק וּמִכְּלָם יַצִּילֵנוּ יי. רַבּוֹת רַעוֹת לַצַּדִּיק לֹא
 כְּתִיב, אֵלָא צַדִּיק. בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲתַרְעֵי
 בִּיחָה. וּבְגִין כִּדְ קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֲתַרְעֵי בְּהַהוּא בַר
 נָשׁ וְשְׂזִיב לִיחָה מִכְּלָא בְּהָא עֵלְמָא וּבְעֵלְמָא דְּאֲתִי,
 זַפְאָה חוֹלְקִיחָה.

לשון הקודש

רעות סובל בעולם הנה כְּדִי שְׁלֵא
 יאמין ולא ישתתף עם אותו יצֵר הָרַע,
 והקדוש בְּרוּךְ הוא מציל אותו מִכְּלָם.
 זהו שְׂכַתוֹב (תהלים לד) רַבּוֹת רַעוֹת צַדִּיק
 וּמִכְּלָם יַצִּילֵנוּ הוּ. לא כְּתוֹב רַבּוֹת
 רַעוֹת לַצַּדִּיק, אֵלָא צַדִּיק, מִשּׁוּם
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצָּה בּו, וּמִשּׁוּם
 כִּדְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצָּה מֵאוֹתוֹ

תועבה אחרת לְאִמּוּנָה, אֵלָא (משלי שם)
 וּבֹא רַעְהוּ וַחֲקֵרוּ, וְזֶה הוּא דְּרִידָה שְׁלֵ
 אָדָם צַדִּיק. שְׁהֲרֵי הָאָדָם הַצַּדִּיק הֵזֶה
 שְׁלֵא הֵאֱמִין לְאוֹתוֹ רָשָׁע עָרוּם שְׁלֵ יִצְר
 הָרַע בְּטָרָם יְבֹא חֲבֵרוֹ, שֶׁהוּא יִצְר
 הַטּוֹב. וּמִשּׁוּם זֶה בְּנֵי אָדָם נִכְשָׁלִים
 לְעוֹלָם הַבָּא.

אַבְל אוֹתוֹ צַדִּיק שְׂפּוֹחֵד מִרְבוּנוּ, כַּמָּה

תָּא חַזִי, כַּמָּה בִישׁוּן עָבְרוּ עָלֶיהָ דִיעֵקֵב, בְּגִין דְּלֹא
 יִתְדַבֵּק בְּהָהוּא יִצְרַח חֲרַע וְיִתְרַחֵק מִחֻלְקִיהָ.
 וּבְגִין כִּד סָבִיל כַּמָּה עוֹנְשִׁין כַּמָּה בִישׁוּן וְלֹא שְׁקִיט.
 פְּתַח וְאָמַר, (איוב ג) לֹא שָׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקָטִיתִי וְלֹא נִחֲתִי
 וְיָבֵא רִגְזוֹ. תָּא חַזִי, כַּמָּה בִישׁוּן סָבְלִין צְדִיקָא בְּהָא
 עֲלָמָא. בִישׁוּן עַל בִישׁוּן, כְּאֵבִין עַל כְּאֵבִין. בְּגִין
 לְמִזְבִּי לֹאן לְעֲלָמָא דְאֲתִי.

יֵעֲקֵב כַּמָּה סָבִיל בִישׁוּן עַל בִישׁוּן תְּדִיר, כַּמָּה דְאֵת
 אָמַר לֹא שָׁלוֹתִי, בְּבֵיתָא דְלָבָן, וְלֹא יְכִילָנָא
 לְאֲשֶׁתִּזְבָּא מִנִּיהָ. וְלֹא שְׁקָטִיתִי, מִעֲשׂוֹ. מִתְהוּא צְעָרָא
 דְצָעַר לִי תְהוּא מְמַנָּא דִילִיָּה, וְלִבְתָר דְחִילוֹ דְעֲשׂוֹ.
 וְלֹא נִחֲתִי, מִן דִּינָה וּמִן שְׁכָם.

וְיָבֵא רִגְזוֹ, דָּא רִוְגָא וְעַרְבוּבָא דִיוֹסָף דְאִיהוּ קִשְׂיָא

לשון הקודש

כְּאֵבִים, כְּדִי לְזַכּוֹת אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא.
 יֵעֲקֵב כַּמָּה רְעוֹת סָבִיל, רְעוֹת עַל רְעוֹת
 תְּמִיד, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר לֹא שָׁלוֹתִי – בְּבֵית
 לָבָן, וְלֹא יְכִילָתִי לְהַנְצִיל מִמֶּנּוּ. וְלֹא
 שְׁקָטִיתִי – מִעֲשׂוֹ, מֵאוֹתוֹ הַצָּעַר שְׁצָעַר
 אוֹתִי הַמְּמַנָּה הַהוּא שְׁלוֹ, וְאַחַר כֵּן
 הַפְּחַד שֶׁל עֲשׂוֹ. וְלֹא נִחֲתִי – מִן דִּינָה
 וּמִן שְׁכָם.

וְיָבֵא רִגְזוֹ – זֶה הַרְגֵז וְהַעֲרַבּוּבָה שֶׁל
 יוֹסֵף שֶׁהוּא קִשְׂיָה מִן הַכֹּל, וּמִתּוֹךְ

הָאָדָם וּמִצִּיל אוֹתוֹ מִן הַכֹּל בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ.

כַּאֲרֵי כַּמָּה רְעוֹת עָבְרוּ עָלָיו עַל
 יֵעֲקֵב כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְדַבֵּק בְּאוֹתוֹ הַיִּצְרַח
 חֲרַע וְיִתְרַחֵק מִחֻלְקוֹ, וּמִשׁוּם כִּד סָבִיל
 כַּמָּה עֲנָשִׁים וּכְמָה רְעוֹת וְלֹא שְׁקִיט.
 פְּתַח וְאָמַר, (איוב ג) לֹא שָׁלוֹתִי וְלֹא
 שְׁקָטִיתִי וְלֹא נִחֲתִי וְיָבֵא רִגְזוֹ. כַּאֲרֵי
 כַּמָּה רְעוֹת סוֹבְלִים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, רְעוֹת עַל רְעוֹת, כְּאֵבִים עַל

מִבְּלֹהוּ, מִגּוֹ רְחִימוֹתָא דִּיעֲקֹב לְגַבֵּי דִיוֹסֵף דְּאִיתוּ רָזָא
 דְּבְרִית, עָאֵל בְּמַצָּרִים. בְּגִין דְּלִבְתָּר כְּתִיב, (שמות ו) וְאֶזְכָּר
 אֶת בְּרִיתִי, לְאַשְׁתַּכְּחָא שְׂכִינְתָא (נ"א שְׁמַשׁ) תַּמָּן בְּהַדְרִיהָ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, (דף 97
 ע"א) רַבִּי יוֹסֵי פָתַח, (ישעיה נז) הַצְּדִיק אָבֵד וְאִין
 אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְאֲנָשִׁי חֶסֶד נְאֻסָּפִים בְּאִין מִבִּין
 כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נְאֻסֵף הַצְּדִיק. הַצְּדִיק אָבֵד, בְּזִמְנָא
 דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשֶׁנָּה בְּעֵלְמָא וְלֹא הוּי עֵלְמָא
 כְּדָקָא יְאוּת, וְאֶזְדַּמְן דִּינָא לְשַׁרְיָא עַל עֵלְמָא. כְּדִין
 קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נְטִיל זַפְּאָה דְּאַשְׁתַּכְּחָא בִּינֵיהוּ, בְּגִין
 דִּישְׁרֵי דִינָא עַל כְּלָהוּ אַחֲרֵינִין, וְלֹא יִשְׁתַּכְּחָא מֵאֵן
 דִּינֵין עֲלֵיהוּ.

דְּהָא כָּל זִמְנָא דְּזַפְּאָה שְׂאֲרֵי בְּעֵלְמָא, דִּינָא לָא
 יָכִיל לְשַׁלְטָאָה עַל עֵלְמָא. מִנְלָן מִמַּשָּׂה,

לשון הקודש

נְאֻסֵף הַצְּדִיק. הַצְּדִיק אָבֵד, בְּזִמְן
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁנֵּיחַ בְּעוֹלָם וְאִין
 הָעוֹלָם כְּרָאוּי, וּמִזְדַּמְן הַדִּין לְשֵׁרוֹת עַל
 הָעוֹלָם, אִזּוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אֶת
 הַצְּדִיק שְׂנֻמָּצָא בִּינֵיהֶם כְּדִי שִׁיֹּשְׂרָה
 הַדִּין עַל כָּל הָאַחֲרִים וְלֹא יִמָּצֵא מִי
 שְׂנֵינן עֲלֵיהֶם.

שְׂחַרֵי כָּל זִמְן שֶׁהַצְּדִיק שׁוֹרָה בְּעוֹלָם,

אֶהְבְּתוּ שֶׁל יַעֲקֹב אֶל יוֹסֵף, שֶׁהוּא סוּד
 הַבְּרִית, נִכְנָס לְמַצָּרִים, כִּי אַחַר כֵּן
 כְּתוּב (שמות ו) וְאֶזְכָּר אֶת בְּרִיתִי,
 שְׂתִמְצָא הַשְּׂכִינָה (נ"א שְׁמַשׁ) שָׁם עִמּוֹ.

וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ
 כְּנַעַן. רַבִּי יוֹסֵי פָתַח, (ישעיה נז) הַצְּדִיק
 אָבֵד וְאִין אִישׁ שָׁם עַל לֵב וְאֲנָשִׁי חֶסֶד
 נְאֻסָּפִים בְּאִין מִבִּין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה

דְּבַתִּיב, (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידם לִוְלֵי מִשָּׁה בְּחִירוֹ
 עֲמַד בַּפָּרִץ לְפָנָיו וְגו'. וּבְגִין כֶּךָ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 נָטִיל לְזַכָּאָה מִבִּינֵיהוּ וְסָלִיק לֵיה מֵעֲלָמָא, וּבְדִין
 אֶתְפָּרַע וְגַבֵּי דִילֵיה. סוּפִיָּה דְקָרָא, כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה
 נֶאֱסַף הַצְּדִיק. עַד דְּלֹא יִיתִי רָעָה לְשִׁלְטָאָה עַל
 עֲלָמָא נֶאֱסַף הַצְּדִיק. (ד"א כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נֶאֱסַף עַד לֹא יִשְׁלַט הַרְעָה
 בְּעֲלָמָא) דְּבַר אַחַר כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה, דָּא יֵצֵר הַרְעָה.

תָּא חַיִּי, יַעֲקֹב שְׁלִימוֹ דְאַבְהָן הָוּה וְאִיהוּ קָאִים
 לְקַיִמָא בְּגִלּוּתָא. אֲבָל מִגּוֹ דְאִיהוּ צְדִיק
 אֶתְעַבֵּב דִּינָא דְלֹא שְׁלֵטָא בְּעֲלָמָא. דְהָא כָּל יוֹמֵי
 דִּיעֲקֹב לֹא שָׂרָא דִּינָא עַל עֲלָמָא, וּכְפִנָּא אֶתְבַּטְּלַת.
 וְאוּף הָכִי בְיוֹמוֹי דְיוֹסֵף דְאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְאַבְוֵי (כִּינּוּ
 דְאִיהוּ מֵת מִיָּד). לֹא שָׂרָא גְלוּתָא (דִּינָא עַל עֲלָמָא). בְּגִין
 דְאִיהוּ אֲנִין עַלִּייהוּ כָּל יוֹמוֹי, כִּינּוּ דְאִיהוּ מֵת, מִיָּד

לשון הקודש

וד"א כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה נֶאֱסַף, טָרַם תְּשַׁלַּט הַרְעָה
 בְּעוֹלָם. דְּבַר אַחַר כִּי מִפְּנֵי הַרְעָה – זֶה
 יֵצֵר הַרְעָה.

בַּא רְאָה, יַעֲקֹב הָיָה בְּחִיר הָאֲבוֹת,
 וְהוּא עוֹמֵד לְהַתְקִים בְּגִלּוּת, אֲבָל
 מֵתוּךְ שֶׁהוּא צְדִיק, הִתְעַבֵּב הַדִּין שֶׁלֹּא
 יִשְׁלַט בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי כָּל יְמֵי יַעֲקֹב לֹא
 שָׂרָה הַדִּין עַל הָעוֹלָם וְהַרְעֵב הִתְבַּטַּל.
 וְאֵף כֶּךָ בְּיַמֵּי יוֹסֵף, שֶׁהוּא דְמוּת אַבְוֵי,

הַדִּין לֹא יָכוֹל לְשַׁלַּט עַל הָעוֹלָם. מִכֵּן
 לָנוּ? מִמִּשָּׁה, שְׂכַתוֹב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר
 לְהַשְׁמִידם לִוְלֵי מִשָּׁה בְּחִירוֹ עֲמַד
 בַּפָּרִץ לְפָנָיו וְגו'. וּמִשׁוּם כֶּךָ הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נֹטֵל אֶת הַצְּדִיק מִבִּינֵיהֶם
 וּמְסַלֵּק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם, וְאִזּוּ נִפְרַע
 וְגוֹבָה אֶת שָׁלוֹ. סוּף הַפְּסוּק – כִּי מִפְּנֵי
 הַרְעָה נֶאֱסַף הַצְּדִיק. בְּטָרַם תָּבֵא
 הַרְעָה לְשַׁלַּט עַל הָעוֹלָם נֶאֱסַף הַצְּדִיק

שָׂרָא עֲלֵייהוּ גְלוּתָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות א) וַיָּמַת
 יוֹסֵף וְגו', וְסֻמּוּךְ לִיהּ הָבָה נְתַחְכְּמָה לוֹ. וּכְתִיב
 וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבְלַבְנִים וְגו'.
 כְּגוֹזָנָא דָּא בְּכָל אֲתֵר דְּשָׂרְיָא וּפְאָה (על) בְּעֵלְמָא
 בְּגִינִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִגִּין עַל עֵלְמָא, וְכָל זְמָנָא
 דְּאִיהוּ קַיָּים, דִּינָא לָא שָׂרְיָא עַל עֵלְמָא וְהָא אֲתִמַּר.

תָּא חַזִּי, וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, מָאִי מְגוּרֵי
 אָבִיו, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ירמיה ו) מְגוּר מְסָכִיב, דְּכָל
 יוֹמֵי הָהָה דְּחִיל וְהָהָה בְּדְחִילוֹ: וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ
 מְגוּרֵי אָבִיו. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, דְּאַתְקַשֵּׁר וַיְתִיב
 בְּהַהוּא אֲתֵר דְּאַתְאֲחִיד בַּחֲשָׁד. אֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו
 דִּיִּקָּא, בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, אֲתַקַּשֵּׁר אֲתֵרָא בְּאַתְרֵיהּ. מְגוּרֵי
 אָבִיו, דָּא דִּינָא קִשְׂיָא. בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו, כְּמָה

לשון הקודש

העולם, והנה נתבאר.

בא ראה, וישב יעקב בארץ מגורי
 אביו, מה זה מגורי אביו? כמו שנאמר
 (ירמיה ו) מגור מסביב, שכל ימיו היה
 פוחד והיה בפחד. וישב יעקב בארץ
 מגורי אביו. רבי אלעזר אמר, שהתקשר
 וישב באותו מקום שנאחזו בחשד. ארץ
 מגורי אביו דוקא, בארץ כנען, נקשר
 המקום למקומו. מגורי אביו – זה הדין
 הקשה. בארץ מגורי אביו, כמו שנאמר

ובין שהוא מת מיד לא שרתה הגלות
 והדין על העולם, משום שהוא הגן עליהם
 כל ימיו. בין שהוא מת, מיד שרתה
 עליהם הגלות, כמו שנאמר (שמות א) וימת
 יוסף וגו', וסמוך לו – הבה נתחכמה לו.
 וכתוב וימררו את חיייהם בעבדה קשה
 בחמר ובלבנים וגו'. כמו כן בכל מקום
 ששרוי צדיק עלו בעולם, בשבילו
 הקדוש ברוך הוא יגן על העולם, וכל
 זמן שהוא קיים, הדין לא שורה על

דַּאֲתִמָּר הַהוּא דִּינָא רַפְיָא דַּאִיְהִי אֶרֶץ, דַּאֲתִאֲחִיד מִן
דִּינָא קִשְׂיָא וּבִיה אֲתִישַׁב יַעֲקֹב וְאֲתִאֲחִיד בֵּיתָ, (וְהָיָא

אֶרֶץ אִיְהִי אֲסַפְקֵלְרִיָּא דְלֹא נִהְרָא):

**אֵלֶּה תְּלֻדֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וְגו', פֶּתַר דַּאֲתִישַׁב יוֹסֵף
בְּיַעֲקֹב וְאֲזִדְדוּג שְׁמִשָּׂא בְּסִיְהָרָא, כְּדִין שָׂרָא
לְמַעַבְדַּ תּוֹלְדוֹת, וּמֵאן אִיְהוּ דְעֵבִיד תּוֹלְדוֹת, אֲחֵדַר
וְאָמַר יוֹסֵף, דְּהָא הַהוּא נָהָר דְּנִגְדִי וְנָפִיק אִיְהוּ עֵבִיד
תּוֹלְדוֹת כְּגִין דְּלֹא פְּסָקִין מִימּוֹי לְעֵלְמִין, וְאִיְהוּ עֵבִיד
תּוֹלְדוֹת בְּהַאי אֶרֶץ וּמְנִיָּה נְפָקִין תּוֹלְדוֹת לְעֵלְמָא.**

**דְּהָא שְׁמִשָּׂא אִף עַל גַּב דַּאֲתִקְרַב בְּסִיְהָרָא לָא
עֵבִיד אִיבִין בַּר הַהוּא דְרָגָא דַּאֲקָרִי צְדִי"ק,
וְיוֹסֵף אִיְהוּ דְרָגָא דְיַעֲקֹב לְמַעַבְדַּ אִיבִין וְלֹאֲפָקָא
תּוֹלְדִין לְעֵלְמָא, וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב אֵלֶּה תְּלֻדֹת
יַעֲקֹב יוֹסֵף.**

לשון הקודש

יוסף. שהרי אותו נהר ששופע ויוצא
הוא עושה תולדות, משום שאין מימיו
פוסקים לעולמים, והוא עושה תולדות
בארץ הזו וממנו יוצאים תולדות לעולם.
שהרי השמש, אף על גב שהתקרב
ללבנה, לא עושה פרות, רק אותה
הדרגה שנקראת צדיק, ויוסף הוא
הדרגה של יעקב לעשות פרות ולהוציא

אותו הדין הרפה, שהיא הארץ שנאתה
מן הדין הקשה, ובו התישב יעקב ונאחזו
בו ואותה ארץ היא האספקלריה שאינה
מאירה.

אלה תולדות יעקב יוסף וגו'. אחר
שהתישב יוסף עם יעקב והודג השמש
עם הלבנה, אז התחיל לעשות תולדות.
ומי הוא שעושה תולדות? חזר ואמר

אלה תלדות יעקב יוסף, כל מאן דהוה מסתכל
 בדיוקנא דיוסף הוה אומר דדא הוא דיוקנא
 דיעקב. תא חזי, דבבבלהו בני יעקב לא כתיב אלה
 תולדות יעקב ראובן, בר יוסף, דדיוקניה דמי
 לדיוקנא דאבוי.

בן שבע עשרה שנה. אומר רבי אבא, רמז ליה
 קדשא בריך הוא, דהא כד אתאביד מניה יוסף
 בן שבע עשרה שנין הוה. וכל אינון יומין דאשתארו
 דלא חמא ליה ליוסף הוה בכי על אינון שבע עשרה
 שנין. וכמה דהוה בכי עליה, קדשא בריך הוא יהב
 ליה שבע עשרה שנין אחרנין דאתקיים בארעא
 דמצרים בחדו ביקרא ובשלימו דכלא. בריה יוסף
 הוה מלפא, וכל בני קמיה הוו, אינון שבע עשרה
 שנין הוו חייין לגביה. ובגין כך בן שבע עשרה שנה
 הוה איהו, כד אתאביד מניה.

לשון הקודש

בן שבע עשרה שנה - אומר רבי אבא,
 רמז לו הקדוש ברוך הוא, שהנה
 כשנאבד ממנו יוסף הנה בן שבע
 עשרה שנים, וכל אותם ימים שנשארו
 שלא ראה את יוסף, הנה בוכה על
 אותם שבע עשרה השנים, וכמו שהיה
 בוכה עליו - הקדוש ברוך הוא נתן לו
 שבע עשרה שנים אחרות שהתקיים

תולדות לעולם, ומשום כך כתוב אלה
 תלדות יוסף.

אלה תלדות יעקב יוסף - כל מי שהיה
 מסתכל בדמות יוסף, היה אומר שזו
 היא דמות יעקב. בא ראה שבכל בני
 יעקב לא כתוב אלה תולדות יעקב
 ראובן, פרט ליוסף, שדמותו דומה
 לדמות אביו.

רַבִּי תִּיבָא פְּתַח וְאָמַר, (איוב לד) לָכֵן אֲנִישֵׁי לֵבָב שָׁמְעוּ
 לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשָׁע וְשָׂדֵי מַעְוָל. כִּי פִעַל (ד)
 אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּכְאֶרְחָ אִישׁ יִמְצְאוּנוּ. תָּא חֲזוּ,
 כַּד בְּרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלָמָא, עֶבֶד לִיהּ עַל
 דִּינָא, וְעַל דִּינָא אֲתַקְיָים. וְכָל עוֹבְדֵין דְּעֲלָמָא אֵינּוּן
 קַיִימִין בְּדִינָא. בַּר דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְקַיִימָא
 עֲלָמָא וְלֹא יִתְאַבִּיד, פְּרִישׁ עֲלִיהּ רַחֲמֵי, וְאֵינּוּן רַחֲמֵי
 מְעַכְבֵי לְדִינָא דְלֹא יִשְׁתַּצֵּי עֲלָמָא, וְעַל רַחֲמֵי אֲתַנְהִיג
 עֲלָמָא וְאֲתַקְיָים בְּגִינִיהּ.

וְאִי תִימָא דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד דִּינָא בְּבַר
 נָשׁ בְּלֹא דִינָא. תָּא אֲתַמָּר, דְּכַד דִּינָא שְׂרִיא
 עֲלִיהּ דְּבַר נָשׁ כַּד אֵיהּ זַפְּאָה. בְּגִין רַחֲמוֹתָא
 דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּיהּ אֵיהּ, כְּמַח דְּאֲתַמָּר. דְּתָא

לשון הקודש

עֲשָׂה אוֹתוֹ עַל הַדִּין, וְעַל הַדִּין הַתְּקִינִם,
 וְכָל הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם הֵם עוֹמְדִים
 בְּדִין חוּץ מִשָּׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי
 לְקַיֵּם אֶת הָעוֹלָם שְׁלֵא יֵאבֵד. פֶּרֶשׁ
 עָלָיו רַחֲמִים, וְאוֹתָם הִרְחַמִּים מְעַכְבִּים
 אֶת הַדִּין שְׁלֵא יִכְלֶה אֶת הָעוֹלָם, וְעַל
 הִרְחַמִּים מִתְּנַהֵג הָעוֹלָם וּמִתְקַיֵּם
 בְּשִׁבְלִים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה
 דִּין בְּאָדָם בְּלִי דִין, הֲרֵי נֹאמַר,
 שֶׁכַּאֲשֶׁר הַדִּין שׁוֹרֶה עַל הָאָדָם כְּשֶׁהוּא

בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁמְחָה, בְּכַבּוֹד
 וּבְשִׁלְמוֹת הַכֹּל. שֶׁבָּנוּ יוֹסֵף הָיָה מֶלֶךְ,
 וְכָל בְּנָיו הָיוּ לְפָנָיו. אוֹתָן שִׁבַע עֲשָׂרָה
 שָׁנִים הָיוּ חַיִּים אֶצְלוֹ, וּמִשׁוּם כֶּד בֵּן
 שִׁבַע עֲשָׂרָה שָׁנָה הוּא הָיָה כְּשֶׁנֶּאֱבָד
 מִמֶּנּוּ.

רַבִּי תִיבָא פְּתַח וְאָמַר, (איוב לד) לָכֵן
 אֲנִישֵׁי לֵבָב שָׁמְעוּ לִי חֲלָלָה לְאֵל מִרְשָׁע
 וְשָׂדֵי מַעְוָל, כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ
 וּכְאֶרְחָ אִישׁ יִמְצְאוּנוּ. כֹּא רְאֵה,
 כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,

קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא רַחִים עָלֵיהּ בְּרַחֲמֵי לְקַרְבָּא לִיה
 לְגַבִּיּוֹת, מְתַבַּר גּוּפָא בְּגִין לְשִׁלְטָאָה נְשֻׁמְתָא, וּכְדִין
 אֲתַקְרִיב בַּר נָשׁ לְגַבִּיּוֹת בְּרַחֲמֵי כְדָקָא יְאוּת.
 וְנְשֻׁמְתָא שְׁלֵטָא וְגוּפָא אֲתַחֲלָשׁ. וּבְעֵינָא גּוּפָא חוּלְשָׁא
 וְנַפְשָׁא תְקִיפָא דְאֲתַתְקַף בְּתַקִּיפּוּ, וּכְדִין אִיהוּ
 רַחֲמֵי דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּמָה דְאָמְרוּ חֲבַרְיָא,
 יְהִיב קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְצַדִּיק צַעְרָא בְּעֵלְמָא דִּין,
 בְּגִין לְמוֹזְבֵי לִיה לְעֵלְמָא דְאֲתֵי.

וְכֵד נְשֻׁמְתָא חֲלָשָׁא וְגוּפָא תְקִיפָא, אִיהוּ שְׁנֵאִיָּה
 דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְלֹא אֲתַרְעֵי בֵּיה, לֹא יְהִיב
 לִיה צַעְרָא בְּהַאי עֵלְמָא אֲלֵא אֲזַרְחֵי מִתְתַקְנָן וְהוּא
 בְּשִׁלְמוֹ יִתִּיר. בְּגִין דְּאֵי עֶבֶד צְדָקָה אִז טִיבוֹ קִדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא מְשַׁלֵּם לִיה אֲגִרִיָּה בְּהַאי עֵלְמָא וְלֹא יִתְּוֵי

לשון הקודש

הוא לצדיק צער בעולם הזה כדי
 לזכות אותו לעולם הבא.

וכאשר הנשמה חלשה וגוף חזק, הוא
 שונאו של הקדוש ברוך הוא, שאינו
 מרצה בו, לא נותן לו צער בעולם
 הזה, אלא דרכיו מתקנות והוא
 בשלמות יתרה, משום שאם עושה
 צדקה או חסד, הקדוש ברוך הוא
 משלם לו את שכרו בעולם הזה, ולא
 יהיה לו חלק בעולם ההוא. וזהו

צדיק, משום אהבתו של הקדוש ברוך
 הוא אליו היא, כמו שנתבאר, שהרי
 הקדוש ברוך הוא מרחם עליו באהבה
 לקרב אותו אליו, משבר את הגוף כדי
 להשלים את הנשמה, ואז מתקרב
 האדם אליו באהבה פראווי, והנשמה
 שולטת והגוף נחלש. וצריך גוף חלש
 ונפש חזקה שמתגברת בחזק, ואז הוא
 אהוב של הקדוש ברוך הוא, כמו
 שאמרו החברים, נותן הקדוש ברוך

לִיה חוֹלֵק בְּהֵוּא עֲלֵמָא. וְדָא הוּא דְתַרְגָּם אוּנְקָלוּס
(דברים ז) וּמְשַׁלֵּם לְשׁוּנְאָיו וְגו', וּמְשַׁלֵּם לְשׁוּנְאוֹהֵי טַבּוּן
דְּאִינוּן עֲבָדִין וְגו' (איהו). וּבְגִין כֶּךָ הֵהוּא זַפָּאָה דְאַתְבַּר
תְּדִיר אִיהוּ רְחִימָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֵי מִיֵּלֵי
כַד בְּדַק וְלֹא אֲשַׁבַּח חוֹבָא בִּידֵיהּ דְאַתְעַנֵּשׂ עֲלֵיהּ.

הָכָא אִית לְאַסְתַּכְלָא בְּכַמְה סְטָרִין. חַד, דְהָא
חֲמִינָן דְשְׂכִינְתָא לָא שְׂרִיא בְּאַתְר עֲצִיבוּ אֶלָּא
בְּאַתְר דְאִית בִּיהּ חֲדוּתָה. אִי חֲדוּתָה לִית בִּיהּ, לָא
שְׂרִיא שְׂכִינְתָא בְּהֵהוּא אַתְר. כְּמָה דְאַתְר אָמַר, (מלכים
ב א) וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְּיָן וְהָיָה כְּנִגְן חֲמִינָן וְתַהֵי עֲלֵי
יָד יְיָ, דְהָא שְׂכִינְתָא וְדָאֵי לָא שְׂרִיא בְּאַתְר עֲצִיבוּ.
מִנְּלָן מִיַּעֲקֹב. דְבְּגִין דְהָתָה עֲצִיב עֲלֵיהּ דְיוֹסֵף
אֲסְתַּלְקַת שְׂכִינְתָא מִנֵּיהּ, בִּיּוֹן דְאַתָּא לִיה חֲדוּתָה
דְבִשׁוּרָה דְיוֹסֵף מִיָּד וְתַהֵי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. הָכָא

לשון הקודש

בְּמָקוֹם עֲצוּב, אֶלָּא בְּמָקוֹם שְׂיֵשׁ בּו
שְׂמַחָה. אִם אֵין בּו שְׂמַחָה, אֵין שְׂכִינָה
שׁוּרָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים-ב
א) וְעַתָּה קָחוּ לִי מִנְּיָן וְהָיָה כְּנִגְן חֲמִינָן
וְתַהֵי עֲלֵי יָד ה'. שְׁתַּרֵּי וְדָאֵי שְׂשְׂכִינָה
לָא שׁוּרָה בְּמָקוֹם עֲצוּב. מִנְּיָן לְנו?
מִיַּעֲקֹב, שְׂמֵשׁוּם שְׂהֵיָה עֲצוּב עַל יוֹסֵף
הַסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה. בִּיּוֹן שְׂפָאָה לוֹ
הַשְּׂמַחָה עַל בִּשׁוּרַת יוֹסֵף, מִיָּד וְתַהֵי

שְׂתַרְגָּם אוּנְקָלוּס (דברים ז) וּמְשַׁלֵּם
לְשׁוּנְאָיו וְגו' - מְשַׁלֵּם לְשׁוּנְאָיו טוֹבוֹת
שְׂהֵם עוֹשִׂים וְהוּא, וּמְשׁוּם כֶּךָ אוֹתוֹ
צַדִּיק שְׁנֵשְׂבַר תְּמִיד הוּא אֶהוּב שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ
כְּשֶׁבְדַק, וְלֹא מְצָא חֲטָא בִּידוֹ שְׁנַעֲנֵשׂ
עֲלָיו.

כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּבֵּל בְּכַמְה צַדִּדִים, אַחַד
- שְׂהֵה רְאִינוּ שְׂאֵין הַשְּׂכִינָה שׁוּרָה

בְּהַאי זַפְאָה דְאַתְבַּר בִּינּוּן דְאִיתוּ חֲלָשָׁא וְאַתְבַּר
בְּמַכְאוּבִין, אֲזַן הוּא חֲדוּה דְהָא אִיתוּ בְּעַצְיָבוּ וְלִית
עֲמִיּה חֲדוּה בְּלָל.

וְחַד דְּהָא חֲמִינּוּן פְּמָה רְחִימִין הֵווּ צְדִיקָא קָמִי
קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא וְלֹא אַתְבְּרוּ בְּמַרְעִין וְלֹא
בְּמַכְאוּבִין וְלֹא אַתְחַלְשׁ גּוּפָא דְלֶהוֹן לְעֶלְמִין. אִמָּאי
לֹא אֵלִין בְּאֵלִין, דְּאֵלִין אַתְבְּרוּ וְאֵלִין קִיִּימִי בְּגוּפֵיהוּ
כְּדָקָא יְאוּת.

וְאִם תְּאֵמַר דְּהָא אֵלִין דְּקִיִּימוּ בְּקִיּוּמָא כְּדָקָא יְאוּת,
בְּגִין דְּאִינּוּן צְדִיקֵי בְּנֵי צְדִיקֵי אִינְהוּ, פְּמָה
דְּאוּקְמוּתָּהּ. וְאֵלִין אַתְרֵינִין צְדִיקֵי וְלֹא בְּנֵי צְדִיקֵי, הָא
קָא חֲמִינּוּן צְדִיקֵי בְּנֵי צְדִיקֵי, דְּהָא אָבוּי דְּדִין זַפְאָה
בַּר זַפְאָה, וְאִיתוּ זַפְאָה. אִמָּאי אַתְבַּר גּוּפִיה בְּמַכְאוּבִין
וְכָל יוֹמוֹי בְּצַעְרָא.

לשון הקודש

בגופם כְּרָאוּי?

וְאִם תְּאֵמַר שֶׁהִנֵּה אֵלֶּה שְׁעֵמְדוּ בְּקִיּוּם
כְּרָאוּי מְשׁוּם שֶׁהֵם צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים
הֵם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוָהוּ, וְאֵלֹו הָאֲחֵרִים
צְדִיקִים וְלֹא בְּנֵי צְדִיקִים – הִנֵּה רְאִינוּ
צְדִיקִים בְּנֵי צְדִיקִים, שֶׁהִנֵּה אָבוּי שֶׁל זֶה
צְדִיק בֶּן צְדִיק, וְהוּא צְדִיק, לְמָה נִשְׁבַּר
גּוּפוֹ בְּמַכְאוּבִים וְכָל יוֹמוֹ בְּצַעְרָא?

רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם. כָּאֵן בְּצְדִיק הָזֶה
שֶׁנִּשְׁבַּר, בִּינּוּן שֶׁהוּא חֲלָשׁ וְנִשְׁבַּר
בְּמַכְאוּבִים, אִיפֹה הַשְּׂמֻחָה? שֶׁהִרִי הוּא
בְּעַצֵּב וְאִין עֲמוּ בְּלָל שְׂמֻחָה.

וְאַחַד – שֶׁהִנֵּה רְאִינוּ פְּמָה אֶהוּבִים הִיוּ
צְדִיקִים לְבְּנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
נִשְׁבְּרוּ בְּחֲלָאִים וְלֹא בְּמַכְאוּבִים, וְלֹא
נְחַלְשׁ גּוּפָם לְעוֹלָמִים, לְמָה לֹא אֵלֶּה
כְּאֵלֶּה – שֶׁאֵלֶּה נִשְׁבְּרוּ, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים

אֵלֶּא הָכָא רָזָא אִיהוּ, דְּהָא כָּל עוֹבְדוֹי דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִידָא הוּא בְּקִשׁוּט וּזְכוּ (איוב לד) כִּי פִעַל אָדָם
 יִשְׁלָם לוֹ וּנְאָרַח אִישׁ יִמְצְאוּנוּ. אֲשַׁכְּחָנָא בְּסַפְרֵי
 קְדָמָי רָזָא חָדָא, וְלִגְבִיָּה רָזָא אַחְרָא חַד דְּאִיהוּ
 תְּרִין, דְּהָא אִית זְמַנִּין דְּסִיתָרָא אִיהִי בְּפִגְמוֹ וְשִׂרְיָא
 בְּדִינָא וְשִׁמְשָׁא לָא אֲשַׁתַּבַּח גִּבְתָּהּ. וּבְכָל זְמַנָּא וּבְכָל
 שְׁעָתָא אִית לָהּ לְאַפְקָא נְשִׁמְתִין בְּבִנֵי נְשָׂא כְּמָה
 דְּלִקְטָא בְּקְדָמִיתָא, וְאַפִּיקַת לֹון הַשְׁתָּא בְּזְמַנָּא דְּאִיהִי
 קִיּוּמָא בְּדִינָא. הָאִי מָאן דְּנִקִּיט לָהּ בְּהַהוּא זְמַנָּא
 לִיהִי תְּדִיר בְּגִרְעוּתָא, וּמִסְפִּנוּתָא אֲזֵלָא לְגִבְתָּהּ,
 וְאַתְבַּר תְּדִיר בְּדִינָא כָּל יוֹמוֹי דְּבַר נֶשׂ בֵּין חֵיבָא
 בֵּין זַפְּתָא. בַּר דְּעֲלוּתָא בְּטִיל כָּל גְּזָרֵי דִינִין וְיָכִיל
 לְסַלְקָא בְּעֲלוּתָא.

וְהַהוּא זְמַנָּא דְּקִיּוּמָא הַהוּא דְּרָגָא בְּשְׁלִימוֹ, וְהַהוּא

לשון הקודש

בְּרִיאָאוֹנָה, וּמוֹצִיָּאָה אוֹתָם כַּעַת בְּזְמַן
 שְׁהִיָּא עוֹמְדַת בְּדִין, וּמִי שְׁלוֹקַת אוֹתָהּ
 בְּאוֹתוֹ זְמַן, יְהִיָּה תְּמִיד בְּחִסְרוֹן וְהַעֲנִי
 הוֹלֵךְ אֵלָיו, וְנִשְׁבַּר תְּמִיד בְּדִין כָּל יְמֵי
 הָאָדָם, בֵּין חֵיב בֵּין זַפְּתָא, רַק שְׁתַּפְּלָהּ
 מִכְּטָלַת אֵת כָּל גְּזָרֵי הַדִּינִים וְיָכִיל
 לְסַלְקָם בְּתַפְּלָהּ.

וְאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁאוֹתָהּ הַדְּרָגָה עוֹמְדַת
 בְּשְׁלֵמוֹת, וְאוֹתוֹ נְהַר שְׁשׁוּפַע וְיוֹצֵא

אֲזֵלָא כָּאן הוּא סוּד, שְׁהִנְהָ כָּל מַעֲשֵׂי
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַמַּת וְצָדֵק, (איוב לד)
 כִּי פִעַל אָדָם יִשְׁלָם לוֹ וּנְאָרַח אִישׁ
 יִמְצְאוּנוּ. מְצָאוּנוּ בְּסַפְרֵי הַרְאִשׁוֹנִים סוּד
 אַחַד, וְאַעֲלוּ סוּד אַחַר אַחַד שְׁהוּא
 שְׁנַיִם, שְׁחֵרֵי יֵשׁ לַפְּעָמִים שְׁהִלְבְּנָה
 בְּחִסְרוֹן וְשׁוּרָה בְּדִין וְאִין הַשְׁמֵשׁ נִמְצָא
 אֲעֲלָהּ, וּבְכָל זְמַן וּבְכָל שְׁעָה יֵשׁ לָהּ
 לְהוֹצִיא נְשִׁמוֹת לְבִנֵי אָדָם כְּמוֹ שְׁלִקְטָה

נָהָר דְּנָגִיד וְנָפִיק אֶשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, כִּדִּין הָהוּא נִשְׁמָתָא
 דְּנִפְקָת וְאֶתְדַבְּקָת בֵּיהּ בְּהָהוּא בַר נֶשׁ, הָהוּא בַר
 נֶשׁ אֶשְׁתַּלִּים בְּכֹלָא בְּעוֹתָרָא בְּבִינן בְּשָׁלְיָמוּ דְּגוּפָא.

וְכֹלָא בְּגִין (דף קפ"א ע"א) הָהוּא מוֹלָא דְּנָגִיד וְנָפִיק

וְאֶתְחַבֵּר בְּהָהוּא דְּרָגָא לְאֶשְׁתַּלְמָא בֵּיהּ
 וְלֹאֲתַבְרָכָא מִנִּיהּ, וְעַל דָּא כֹּלָא בְּמוֹלָא תְּלִיא מְלִתָּא.
 וְעַל דָּא תְּנִינן, בְּנִי חֵי וּמְזוּנִי לָאוּ בּוֹכּוֹתָא תְּלִיא
 מְלִתָּא אֶלָּא בְּמוֹלָא תְּלִיא מְלִתָּא. דְּהָא בּוֹכּוֹתָא לָאוּ
 אִיהוּ אֶלָּא עַד דְּאֶתְמַלִּיא וְאֶתְנַהִיר מִן מוֹלָא.

וּבְגִין כְּדִן פִּל אֵינּוּן דְּאֶתְבְּרוּ בְּהַאי עֲלָמָא וְאֵינּוּן
 זָבְאִי קָשׁוּט, כְּלָהוּ אֶתְבְּרוּ בְּהַאי עֲלָמָא
 וְאֶתְדַנּוּ בְּדִינָא. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָהוּא נִפְשָׁא
 גְּרָמָא לְהוּ, וְעַל דָּא חַיִּים עֲלִיִּיהוּ קְדָשָׁא בְּרִידָא הוּא
 לְעֲלָמָא דְּאֶתִּי.

לשון הקודש

בְּמוֹלָא הַדְּבָר תְּלוּי, שְׁהָרִי בּוֹכּוֹת אֵינּוּ
 אֶלָּא עַד שְׁמַתְמַלְאָת וּמְאִירָה מִן הַמוֹלָא.
 וּמִשּׁוּם כְּדִן, כָּל אוֹתָם שְׁנַשְׁבְּרוּ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, וְהֵם צְדִיקֵי אָמֶת, כָּלָם נִשְׁבְּרִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִדּוּנִים כְּדִין. מַה הַטַּעַם?
 מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ גְּרָמָה לְהֵם, וְעַל כֵּן
 חָס עֲלֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם
 הַבָּא.

מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, אִזּוּ אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שְׁיִצְאָה
 וְנִדְבְּקָה בּוֹ בְּאוֹתוֹ הָאָדָם, אוֹתוֹ הָאָדָם
 מִשְׁלָם כִּפּוּל – בְּעֵשֶׂר, בְּכַנּוּסִים וּבְשִׁלְמוֹת
 הַגּוּף.

וְחִבְל מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַמוֹלָא שְׁשׁוּפַע וַיּוֹצֵא
 וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה לְהַשְׁתַּלֵּם בּוֹ
 וּלְהַתְּבַרֵּךְ מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הַכּל בְּמוֹלָא
 הַדְּבָר תְּלוּי. וְעַל כֵּן שְׁנִינּוּ, בְּנִים, חַיִּים
 וּמְזוּנוֹת – לֹא בּוֹכּוֹת תְּלוּיִים, אֶלָּא

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מִה דְעֵבִיד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
 בְּדִינָא אִיהוּ, בְּגִין לְדַכָּאָה לְחַהִיא נַפְשָׁא
 לְאִיִּתְאַה לָּהּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. (ובגין כך קדשא בריך הוא כל עובדוי)
 (נ"א בגין דכל עובדוי דקדשא בריך הוא) אֵינוֹן בְּדִינָא וּקְשׁוּט. וּבְגִין
 לְאֶעְבְּרָא מִיְהִה הַהוּא זִוְהָמָא דְקַבִּילַת בְּהַאי עֵלְמָא
 וְעַל דָּא אַתְבַּר הַהוּא גּוּפָא וְאַתְדְּכִיַּאת נַפְשָׁא. וּבְגִין
 כִּךְ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עֵבִיד לְחַהִיא וּפְאָה דִּיסְבּוּל
 יְסוּרִין וּמַכְאוּבִין בְּהַאי עֵלְמָא וְיִתְנַקֵּי מִכְּלָא וְיִזְכֶּה
 לְחַיֵּי עֵלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים יא) יִ צַדִּיק יִבְחֵן.
 וְדַאי, וְהָא אַתְמַר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (ויקרא כא) אֵךְ אֵל הַפְּרֻכַת לֹא יָבֵא
 וְאֵל הַמְזֻבַּח לֹא יִגַּשׁ כִּי מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלַל אֶת
 מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְיָ מִקְדָּשׁוֹ. אֵךְ אֵל הַפְּרֻכַת לֹא יָבֵא.
 תָּא חַיִּי, בְּהַהִיא שַׁעְתָּא דְהַהוּא נָהַר דְנִגִּיד וְנִפְּיק

לשון הקודש

יסורים ומכאובים בעולם הזה ויתנקה
 מן הכל ויזכה לחיי עולם, ועל כן כתוב
 (תהלים יא) ה' צדיק יבחן, ודאי, והנה
 נתבאר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (ויקרא כא) אֵךְ אֵל
 הַפְּרֻכַת לֹא יָבֵא וְאֵל הַמְזֻבַּח לֹא יִגַּשׁ כִּי
 מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלַל אֶת מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי ה'
 מִקְדָּשׁוֹ. אֵךְ אֵל הַפְּרֻכַת לֹא יָבֵא – בֵּא
 רָאה, בְּאוֹתָהּ שַׁעָה שְׁאוֹתוֹ הַנָּהַר

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל מִה שְׁעוּשָׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא בְּדִין, כְּדִי לְמַהֵר
 אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ לְהַבִּיא אוֹתָהּ לְעוֹלָם הַבָּא
 וּמְשׁוּם כִּךְ כָּל מַעֲשֵׂי שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [נ"א
 מְשׁוּם שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא] הֵם בְּדִין
 וְאִמַּת, וְכְדִי לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ זְהָמָה
 שֶׁקְּבָלָהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן נִשְׁפָּר אוֹתוֹ
 הַגּוּף וְנִמְהָרַת הַנֶּפֶשׁ, וּמְשׁוּם כִּךְ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הַצַּדִּיק שֵׁיִסְבַּל